HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והכתיב בכל קדש לא תגע. בהיא פרשתא ואמר מר במסכת מכות (דף יד:) בכל קדש לרבות התרומה לאסורה בה כל ימי טוהר שהיא טבולת יום (ב) לטומאת לידתה: **ואלמא קראי בתרומה.** בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר(א) ואוקימנא לעיל מיניה בתרומה הכתוב מדבר דבר השוה בזרעו של אהרן ובא השמש וטהר עד מלאת ימי טהרה: **לא ידענא במאי.** איזהו היא גמר טהרתו דעל כרחך גמר טהרה משמע: **ה"מ היכא דלאו בר כפרה.** דהא כולה עניגה בבעל ב' ראיות ומלורע מוסגר וטמא שרץ ומת משמעי: **כתב רחמנא עד מלאת.** דאפי' יולדת דבא כפרה היא טהורה בהערב שמש: **והאי עד אשר יטהר עד דמייתי כפרה.** ועל כרחך בקודש מוקמת לה דהא כתיב קרא אחרינא ובא השמש וטהר(ב) דמוקמת ליה בתרומה(ג): **אפי' קראי.** עד אשר יטהר וכפר עליה וטהרה בקדשים למה לי לאשמועינן דעד דמייתי כפרה: **מרובה טומאתה.** שמנים יום לאכילת תרומה וקדשים: יולדת הותרה מכללה שרואה דם וטהורה לבעלה אבל זב לא הותר מכללו דכל כמה דלא פסיק טמא: **במים יובא וטמא עד הערב.** ע"כ לתרומה איירי מדבעי הערב שמש למה לי תיפוק לי מובא השמש וטהר: **לגניעה.** דקרא דלעיל באכילה משמעי דכתיב (ויקרא כב) ואחר יאכל מן הקדשים והאי קרא בכלים משמעי דגניעה בעלמא היא ואשמעינן כלי וה"ה לאדם טבול יום לא יגע בתרומה: **וטמא.** במים יובא וטמא אף לאחר ביאת השמש קרא טמא: **יכול נגע.** הוי טמא ת"ל וטהר מדלא כתיב ויטהר משמע דאמעיקרא קאי קודם הערב שמש: **ואי בעית אימא גגיעה דתרומה.** לטבול יום מהכא נפקא דתניא בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל שלא תאכל בתרומה כל זמן שהיא טבולת יום אלרוך: **נטילת נשמה.** הבא למקדש טמא בכרת שנא' (במדבר יט) ונכרתה כי את מקדש ה' טמא: **אף קדש דבר שיש בו נטילת נשמה.** דהיינו אכילה בטומאה שהוא גבי קדש בכרת ואוכל תרומה בטומאה במיתה דכתיב (ויקרא כב) ומתו בו כי יחללוהו: **גגיעה לאכילה.** האסור לאכול אסור ליגע: **מאן תנא משתמרת לביאה פסולה לאכלה.** דקתני(ד) ואם לא ידעה משנעשה פלוע דכא הרי אלו יאכלו אע"ג דמלפה ומשתמרת לביאתו: **במחלוקת שנויה.** בפרק הבא על יבמתו (לעיל נו:) אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין: **נפלעו.** כמו פלע (שמות כא) מכת חרב וסכין: **נמקו.** מחמת מכה נמקו והוקטנו מאליהן: **ואפילו חסרו.** כל שהוא: **כגרס.** שהיו יושבים שורות שורות ככרס הנטוע שורות שורות: **סרים חמה ס"ד.** הא סרים חמה בידי שמים (הוא) מחמת חולי והאי לאו חולי הוא: **לסרים חמה וכשר.** דלא אסרה תורה אלא פלוע ודך וכרות: וחרוזה

והכתיב בכל קדש לא תגע לרבות את התרומה. אע"ג דבעות מגע תרומה ניהו אלא לא תגע באכילה איירי כדאמר בסמוך דלא תגע אזהרה לאוכל ותימה דלמה לי קרא הא אזהרה דתרומה נפקא לן מאיש איש מזרע אהרן ומיהו מצינו למימר דאיצטריך למכתב נמי גבי יולדת משום דהותרה מכללה כדאמר בסמוך אבל קשה דהך דרשא לא אתיא לא כריש לקיש ולא כרבי יוחנן דבפרק כל הפסולין (זבחים לג: ושם) דרש ר"ל לא תגע אזהרה לטומאת שאכל את הקדש ומדאפקי בלשון נגיעה מפיק אזהרה לנוגע בקדש ומרבויא דבכל אזהרה לאוכל לפי זריקה ולאזהרה לאוכל תרומה לא מוקי לה כלל אלא מפיק לה מאיש איש ור' יוחנן מוקי לא תגע אזהרה לנוגע בתרומה אבל לאוכל לא מוקי ותירץ ה"ר אפריים דהכא דמוקי לה אזהרה לאוכל תרומה היינו למאן דמוקי קרא דאיש איש ועד שאר אהרן בזב בעל שלש ראיות ועד שאר יטהר עד דמייתי כפרה ולקדש כדאמר בסמוך וא"כ אזהרה לאוכל תרומה לא נפקא אלא מהכא ואע"ג דהכא פריך למאן דמוקי ההוא קרא בזב בעל שתי ראיות א"מ פריך שפיר דהא איכא מאן דמוקי לה בתרומה אע"ג דגיורת ושפחה לאו בנות מיכל תרומה ניהו ואע"ג דבקדשים מצריך תרי קראי חד בזב וחד ביולדת גבי תרומה לא צריך כיון דכבר חזינן דבאכילת קדש זב ויולדת שוין ועוי"ל דתרומה לא תליא בכפרה לא בעי תרי קראי לזב ויולדת אלא דוקא לקדש שצריך להמתין אכפרה: **דאי מעד אשר יטהר לא ידענא במאי.** אי יטהר בטבילה לחודה אי בהערב שמש כתב רחמנא ובא השמש וטהר בתר כי אם רחץ בשרו במים לאוריי דעד אשר יטהר לגעיל בטבילה והערב שמש קאמר ואי כתב רחמנא עד מלאת דהיינו נמי הערב שמש ה"א דבלא טבילה קאמר דבכולה פרשתא לא כתיב התם טבילה כתב רחמנא עד אשר יטהר דמשמע טבילה כדמפרשי קראי בתריה ואי כתב רחמנא ובא השמש ולא כתב עד מלאת הוה אמינא ה"מ דלאו בר כפרה וליכא למימר נמי דלכתוב ובא השמש ועד מלאת דעד אשר יטהר איצטריך לאזהרה לטבול יום דלאו בר כפרה ואי כתב רחמנא עד אשר יטהר ועד מלאת ולא כתב ובא השמש הוה אמינא דעד אשר יטהר בטבילה לחודה במידי דלאו בר כפרה והערב שמש במידי דבר כפרה כתב רחמנא ובא השמש א"נ ובא השמש וטהר איצטריך לטהר יומא כדאיתא בריש ברכות (דף ג.): **נגיעה דתרומה מהכא נפקא.** תימה לר"י כיון דמהכא נפקא אם כן תקשה לן דכמעיקרא במים יובא וטמא עד הערב וטהר למה לי ועוד דבפ' אלו הן הלוקין (מכות דף יד:) משמע דהך בריתא דמוקמינן הכא לנגיעת תרומה דבקודש מיירי דמייתי מינה סייעתא לריש לקיש דמוקי האי קרא דבכל קדש לא תגע באכילה דקדש וגגיעה דקדש ונראה לר"י דה"ג בקדשים מיתוקמא ואתא לשנויי דלא מיתא מכח דכי היכי דגבי קדש המיר בנגיעה אסור ואיפוך אינא דכי היכי דגבי קדש המיר בנגיעה אסור דאמרי' דגמרא פלוע בכולן דכא בכולן כרות בכולן ואמר ר"י דמשום דגיד דאמאי נקט פליעה בביצים וכריתה בגיד הא אמרי' דגמרא פלוע בכולן דכא בכולן כרות בכולן ואמר ר"י דמשום דגיד על ידי כריתה שופך דבלא כריתה מקלא נקט כרות שפכה בגיד: **ניקבו.** וה"ה אפילו אחת מהן: **שאין לו אלא ביצה אחת אינו אלא בסרים חמה וכשר.** תימה דהא אמר מר כל שנפצעו ביציו ואפילו אחת מהן וליכא למימר דהכא בידי שמים דאם כן אפילו שניהן נמי כדאמרינן בסמוך גבי פלוע דכשר בידי שמים ומסתמא הוא הדין כרות ועוד דבידי אדם נמי הא חזינן כמה בני אדם שכורתין מהן ביצה אחת ומולידין ולא מסתבר לומר לא בזיהם מאין הם ואמר

דודאי ר' אלעזר לא אית ליה כאמר משום שכבר אכלה כמו לרבי יוחנן דרבי יוחנן אית ליה דשכבר אכלה מהני דכיון שאכלה בהיתר קודם שנפצע ואלעזר לר"מ אכלה ור' אלעזר אבר דלגבי [אכילה] כולי האי לא אמרינן שויעיל שכבר אכלה אבל ס"ל שפיר שויעיל לשויה כמו יש לו להאכיל במקום אחר והשתא ניחא דקאמר לעיל אאי התם שכבר אכלה והוי כמו יש להאכיל במקום אחר ה):

ה) לפי המבואר שם בקונגרס נראה דס"ל כאן בתוס' אבל ס"ל שפיר דלא תשיב יש לו להאכיל במקום אחר כיון דאינו מאכיל ע"י מעשה של עכשיו אלא ע"י שכבר אכלה וכ"ה בתוס' לעיל (דף ג:) ד"ה אביי.

א) מכות יד: שבועות ז., **ב)** נדפו"י ה"ל, **ג)** מכות יד. זבחים לג.; **ד)** [לעיל נו:], **ה)** [לעיל מז.], **ו)** [נז"ס], **ז)** [תוספתא פ"ל], **ח)** [ויקרא כב], **ט)** [לעיל עד:], **י)** [לעיל ע.],

תורה אור השלם

1. וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמֵּי טָהֳרָהּ בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ:
ויקרא יב ד

2. וְכָל אֲשֶׁר יִפֹּל עָלָיו מֵהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא מִכְּל כְּלִי עֵץ אוֹ בֶגֶד אוֹ עוֹר אוֹ שָׂק כָּל כְּלִי אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם בַּמַּיִם יוּבָא וְטָמֵא עַד הָעָרֶב וְטָהֵר:
ויקרא יא לב

הגהות הב"ח

(א) גמ' מהכא נפקא דתניא בכל קדש: **(ב)** רש"י ד"ה והכתיב וכו' עבודת יום אורוך לטומאת לידתה הס"ד:

תוס' חד מקמאי

ת"ר איזהו פצוע דכא כל שנפצעו ביצים שלו ואפילו א' מהם ואפילו נמוקו ואפילו חסרו אר"י בנו של ר' יוחנן בן ברוקה שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה כל שאין לו אלא ביצה א' אינו אלא כסרים חמה וכשר והלכתא כר' ישמעאל והלכתא כת"ק דאמר אפילו אחת מהן דלא פליגי אהדדי כלל ואיתא להא [ואיתא להא] אם נפצע א' מהם פסול ואם נטלה א' מהם כשר מידי דהוי אכליות שאם נטלו הכליות כשרה ואם לקתה בכוליא א' טריפה:

מוסף רש"י

לרבות התרומה. שאסורה לטבול יום, כגון יולדת פימי טוהר שלה שהיא טבולת יום אחרון, שאין לה הערב שמש עד מלאת ימיה שמביאה למחר כפרתה (שבועות ז.) שמטבילה לסוף ימי טומאה עד מלאת ימי טהרה שלה טבול יום אחרון היא, שהרי אינה רשויה להביא כפרה עד יום שמונה ואחד, אלמא לא הוי הערב שמש דילה עד שקיעת החמה דשמונים (פסחים יד.).

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פ"ה מהל' מעשה' המזבח ומזבח הלכה ד:
סד ב ג מיי' פ"י מהלכות אבות הטומאה הלכ' ו והלכה ג:
סה ד מיי' פט"ז מהל' איסורי ביאה הל' ז' סמג לאוין קי טוש"ע אה"ע סימן ה סעיף ז:

תוספות ישנים

והא כתיב בכל קדש לא תגע לרבות את התרומה לאיתה אוכלת בתרומה. וע"כ צ"ל דבאכילה מיירי מדפריך תלמודא הכא מיירי דאי בנגיעה לא הוה פריך תלמודא מיירי שהרי גיזות ושפחה אין קפידא בנגיעתם אלא ודאי סבר רבה דבאכילה מיירי. וגם נגיעה מפיק תלמודא לקמן מהכא מדאפקיה בלשון נגיעה וקשה דע"כ לא סבר רבה לא כר' יוחנן ולא כריש לקיש דרבי יוחנן מוקי לקראי קרא לנגיעת תרומה ולאכילת קדש וכריש לקיש אצטריך קרא לאוכל בשר בשר קדש ומנבל מפיק אוכל בתרומה ולף לר' יוחנן נוכל לומר כן ודומק. ועוד מירן דהא משמע התם דמפקינן אכילה בתרומה מבקדשים לא יאכל עד שיטהר (ויקרא כב ד) וא"כ י"ל דסוגיא דהתם הוא ממ"ד בזב בעל שתי ראיות הכתוב מדבר ול"ל עד שיטהר עד שיערב שמש. ומיירי בתרומה ובכל קדש לא תגע (ויקרא יג ד) לאכילת קדשים אבל סוגיא דהכא אתיא כמ"ד בזב בעל שלש ראיות הכתוב מדבר ומאי עד אשר יטהר עד אשר יביא כפרתו. וא"כ מיירי קרא [דבקדשים לא יאכל] בקדשים אבל לא בתרומה ובכל קדש לא תגע לרבות את התרומה ואע"ג דהכא אייריגן נמנא דבי רבי ישמעאל דאמר בזב בעל שתי ראיות הכתוב מדבר. מ"מ מוכח תלמודא דמלינן למימר מילי מילי קתני שהרי למ"ד בזב בעל ג' ראיות נמי י"ל כן דתקשי לדידיה הא כתיב בכל קדש וכו' וצריך לו לתרץ מילי מילי קתני וה"ג ממא מילי מילי קתני: **ואיפוך** אלא וא"ת ומאי ס"ד הלא אסיקנא לעיל דתרומה ממורה משום מחב"ז וגרלה לרבינו נתנאל דדוקא גבי אכילה יש לנו לומר תרומה ממורה משום דבתרומה איכא מיתה באוכלה בטומאת הגוף ובמעשר ליכא אבל גבי נגיעה שמטמא גוף המעשר חמיר טפי מעשר מתרומה שהאוכל מעשר בטומאת עצמו לוקה דאיכא לאו והאוכל תרומה בטומאת עצמה ליכא אלא עשה ואין להקשות כיון דנגיעה תהא אסורה במעשר היכי מצינו למימר שתהא אכילה מותרת י"ל כגון שתתב לו מבינו בנית הבליעה: ורבי אלעזר שכבר אכלה לא אמרי'. וא"ת היכי קאמר רבא לעיל בפרק הבא [על יבמתו] (נז.) שאני התם שכבר אכלה הלא הכא קאמר דרבי אלעזר אבר שכבר אכלה לא אמרינן ולעיל קאי אדרבי אלעזר שאמר פלוע דבא כהן שקדש כו' בתנו לאמלוקת ר"ש בן אלעזר ורבנן וי"ל דלגבי [אכילה] כולי האי לא אמרינן שויעיל שכבר אכלה אבל ס"ל שפיר שויעיל לשויה כמו יש לו להאכיל במקום אחר והשתא ניחא דקאמר לעיל אאי התם שכבר אכלה והוי כמו יש להאכיל במקום אחר ה):